

SEANCES DU MERCREDI 15 JUILLET 1987
VERGADERINGEN VAN WOENSDAG 15 JULI 1987ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU MATIN
OCHTENDVERGADERING

SOMMAIRE:

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi modifiant la loi organisant les agglomérations et les fédérations de communes et portant des dispositions relatives à la Région bruxelloise.

Demande d'ajournement *sine die*. — *Orateurs*: M. Van In, Mme De Pauw-Deveen, M. le Président, p. 2860.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Chabert, rapporteur, Desmarets, rapporteur, Lallemand, Mme De Pauw-Deveen, M. Van In, p. 2860.

INHOUDSOPGAVE:

ONTWERP VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet houdende organisatie van de agglomeraties en de federaties van gemeenten en houdende bepalingen betreffende het Brussels Gewest.

Vraag om verdaging *sine die*. — *Sprekers*: de heer Van In, mevrouw De Pauw-Deveen, de Voorzitter, blz. 2860.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Chabert, rapporteur, Desmarets, rapporteur, Lallemand, mevrouw De Pauw-Deveen, de heer Van In, blz. 2860.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

Mme Panneels-Van Baelen, secrétaire, prend place au bureau.
Mevrouw Panneels-Van Baelen, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 5 m.
De vergadering wordt geopend te 10 u. 5 m.

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE WET HOUDENDE ORGANISATIE VAN DE AGGLOMERATIES EN DE FEDERATIES VAN GEMEENTEN EN HOUDENDE BEPALINGEN BETREFFENDE HET BRUSSELSE GEWEST

Vraag om verdaging sine die

Algemene beraadslaging

PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI ORGANISANT LES AGGLOMERATIONS ET LES FEDERATIONS DE COMMUNES ET PORTANT DES DISPOSITIONS RELATIVES A LA REGION BRUXELLOISE

Demande d'ajournement sine die

Discussion générale

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van het ontwerp van wet tot wijziging van de wet houdende organisatie van de agglomeraties en de federaties van gemeenten en houdende bepalingen betreffende het Brusselse Gewest.

L'ordre du jour appelle la discussion du projet de loi modifiant la loi organisant les agglomérations et les fédérations de communes et portant des dispositions relatives à la Région bruxelloise.

Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, alvorens de bespreking te beginnen van het ontwerp van wet tot wijziging van de wet houdende organisatie van de agglomeraties en de federaties van gemeenten en houdende bepalingen betreffende het Brusselse Gewest ben ik zo vrij de Senaat volgende vraag voor te leggen.

Ieder van ons weet dat het ontwerp, afgezien van de toewijzing van de erfenisrechten, slechts effect zal hebben in 1989. Ik voeg er onmiddellijk aan toe dat er voor de financiering van de Brusselse instellingen een dotatieregeling bestaat waarbij de betrokkenen geenszins worden verwaarloosd.

Gisteren is gebleken — de betrokken ministers zullen dat niet tegenspreken — dat de echte problemen binnen het hoofdstedelijk gebied veel omvattender zijn en dat men institutioneel onvoldoende gewapend is om deze problematiek aan te pakken. Ik citeer bij wijze van voorbeeld de hoge werkloosheid, de opvang van emigranten, de strijd tegen de vele vormen van hinder, de organisatie van een sluitend politieel toezicht en de grote problemen inzake stadsrenovatie.

M. le chevalier de Donnée, ministre de la Défense nationale et ministre de la Région bruxelloise. — Cela n'a rien à voir avec le présent débat.

De heer Van In. — Mijnheer de minister, de tegenstrijdigheden en de overlappingsen inzake de bevoegdheden geven daarop zeker geen passend antwoord.

Mijnheer de Voorzitter, daarom stel ik u namens de Volksunie voor, hopelijk gesteund door de meerderheid in de Senaat, vermits momenteel het beraad tussen de partijen bezig is en wij mogen verwachten dat ook de Waalse socialisten eraan zullen deelnemen, de problemen van het hoofdstedelijk gebied in hun totaliteit op een waardige manier te benaderen om zo tot een eerlijke oplossing te komen.

In die geest vraagt de Volksunie het volgend voorstel van resolutie, ondertekend door mezelf, de heren Vervaeke, Luyten, André Geens, Meynens en Valkeniers, in overweging te willen nemen:

«De Senaat,

«Gevat door het wetsontwerp dat ertoe strekt de opbrengst van de successierechten voor het hoofdstedelijk gebied vrij te geven en er tegen 1989 een verminkte vorm van agglomeratiewerking te organiseren,

Overwegende dat de toekomst van het hoofdstedelijk gebied een structurele aanpak vereist en dat het ontwerp aan deze immanente vereiste niet beantwoordt,

Verzoekt de regering, na overleg binnen de werkgroep tot regeling van institutionele en gemeenschapsproblemen, voor het hoofdstedelijk gebied een waardige oplossing uit te werken,

Beslist de bespreking van het wetsontwerp tot wijziging van de wet houdende organisatie van de agglomeraties en de federaties van gemeenten en houdende bepalingen betreffende het Brusselse Gewest *sine die* te verdagen.» (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw De Pauw.

Mevrouw De Pauw-Deveen. — Mijnheer de Voorzitter, onze fractie steunt het voorstel van de heer Van In om de motieven die hij heeft uiteengezet.

De Voorzitter. — Dames en heren, de heer Van In vraagt de Senaat zich uit te spreken over zijn voorstel om de behandeling van het ontwerp *sine die* van de agenda af te voeren.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, ik veronderstel dat ook vertegenwoordigers van de andere fracties hun standpunt ter zake willen bekendmaken ten einde niet te behoren tot de zwijgende minderheid of meerderheid.

De Voorzitter. — Mijnheer Van In, mogen wij bij zitten en opstaan stemmen over uw voorstel tot verdaging *sine die*?

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, ik vraag de naamstemming.

De Voorzitter. — Wordt deze vraag gesteund? (*Minder dan negen leden staan op.*)

Aangezien de naamstemming niet wordt gesteund, zal er bij zitten en opstaan worden beslist over het voorstel van de heer Van In.

— Het voorstel tot verdaging *sine die*, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, wordt niet aangenomen.

La proposition d'ajournement *sine die*, mise aux voix par assis et levé, n'est pas adoptée.

De Voorzitter. — Wij vatten dus de bespreking aan van het ontwerp van wet.

Nous abordons donc l'examen du projet de loi.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de heer Chabert, rapporteur.

De heer Chabert, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, allereerst zou ik verslag willen uitbrengen over de financiële middelen waarover Brussel beschikt. Zoals gevraagd door verschillende leden van de commissie, werden mij de cijfers medegedeeld door de minister van Institutionele Hervormingen. Het was niet meer mogelijk deze belangrijke gegevens op te nemen in het verslag, maar zij kunnen wellicht *in extenso* worden overgenomen in het *Beknopt Verslag*.

Ten eerste, de opbrengst van de successierechten te Brussel bedroeg in 1983 2 338 836 231, in 1984 2 309 432 178 en in 1985 2 394 089 786 frank.

Ten tweede, het bijzonder krediet voor het ministerie van het Brusselse Gewest voor de dekking van de lasten van het verleden (wet van 5 maart 1984 — koninklijk besluit van 31 maart 1984) bedroeg in 1983: 810,5 miljoen, in 1984: 783,5 miljoen, in 1985: 536,5 miljoen, in 1986: 536,5 miljoen, in 1987: 536,5 miljoen en zal bedragen in 1988: 536,5 miljoen, in 1989: 536,5 miljoen en in 1990: 500 miljoen.

Ten derde, is er de supplementaire dotatie voor het Brusselse Gewest ter compensatie van sommige lasten van de lokale financiën. Vanaf 1984 wordt een jaarlijkse dotatie toegekend van 500 miljoen frank, geïndexeerd van 1985 af volgens de schommeling van de dotatie aan het Gemeentefonds. Voor de jaren 1984 tot 1988, wordt eveneens een jaarlijks supplement toegekend van 100 miljoen ten einde de terugwerkende kracht van de maatregel voor 1983 te dekken.

Tot hier deze belangrijke cijfers. Voor het overige denk ik niet dat het nodig is het zeer levig verslag van collega Desmaret en van mij zelf te citeren.

Ik ben ervan overtuigd dat de leden van de Senaat de gelegenheid hadden dit verslag door te nemen, zodat een lectruur, zelfs gedeeltelijk, voor u allen een tijdverlies zou betekenen.

Ik zou thans enige commentaar willen uitbrengen op het ontwerp en het in een algemeen kader situeren.

Brussel is de hoofdstad van de Vlaamse Gemeenschap, van de Franse Gemeenschap van België en hopelijk van Europa. Wij willen een goed bestuurde, verdraagzame, financieel gezonde stad, waar met alle mensen, alle rassen, alle volkeren goed met kunnen worden samengeleefd. Wij zijn dus zeker niet de vijanden van Brussel; integendeel, wij behoren tot de groep van Brussels beste vrienden, die niet alleen met woorden, maar ook met financiële middelen, deze «kosmopolis» willen steunen. Veel Nederlandstaligen zijn in deze stad geboren, leven er en verdienen er hun brood. Het Vlaamse belang en het Brusselse belang zijn vaak gelijklopend. Voor Brussel is het belangrijk dat zij als hoofdstad van ons land zeer goed door de Nederlandstalige Gemeenschap zou worden aanvaard; voor de Vlamingen is het belangrijk een hoofdstad te hebben waar zij zich als gemeenschap kunnen ontplooiën en van waaruit zij met groot prestige een venster op de wereld kunnen openen.

Wij willen een definitieve regeling voor het hoofdstedelijk gebied binnen de huidige grenzen. Wij willen met andere woorden de staatshervorming van 1980 voltooiën. We zijn het eens met de regering dat dit gesprek zonder verwijl in het Parlement dient plaats te hebben. Omdat wij zoveel belang hechten aan Brussel, willen wij ook dat de twee volksgemeenschappen participeren, op basis van gelijkwaardigheid, aan het bestuur van hun respectieve hoofdstad. Dit gezamenlijk beheer van de hoofdstad is de weerspiegeling van de waarborgen die aan de Franstaligen in 's lands bestuur in 1970 werden gegeven, namelijk de pariteit in de Ministerraad en de alarmbel in het Parlement.

Dit mogen wij nooit vergeten indien wij een debat over Brussel in zijn juiste perspectief willen plaatsen. De door ons gevorderde pariteit vindt zijn tegenhanger in de pariteit in de Ministerraad. Het debat voeren in termen van de waarborgen voor de minderheid van Vlamingen te Brussel in ruil voor de minderheid van de Franstaligen in de periferie, is derhalve historisch niet te verantwoorden. Een nuttige dialoog kan op die basis niet worden gevoerd.

Wij zijn op het ogenblik, zelfs al is er verbetering merkbaar, nog ver verwijderd van effectieve deelname aan het bestuur. In sommige Brusselse gemeenten zijn wij zeer behoorlijk vertegenwoordigd in de Schepencolleges, maar in de meeste zijn wij dat nauwelijks of helemaal niet. In de agglomeratie-instellingen werden wij op een schandelijke, democratievervalsende wijze geweerd na vervalste verkiezingen. Deze situatie is onverdedigbaar en onhoudbaar. Wij moeten, ter gelegenheid van een definitieve regeling, hier fundamentele klaarheid scheppen. Het ontwerp dat wij de komende dagen zullen goedkeuren, is een belangrijke tussentijdse stap in de goede richting.

De agglomeratie biedt volgende voordelen.

Ten eerste, zij is de enige instelling in Brussel waar ooit de pariteit wettelijk werd bepaald. In de Raad geldt de alarmbelprocedure.

Ten tweede, het gaat hier om een bovengemeentelijke structuur. De bevoegdheden zijn immers oorspronkelijk gemeentelijke materies die werden overgedragen. De agglomeratie kan dus een voorafbeelding zijn van een bovengemeentelijke structuur, die voor het hoofdstedelijk gebied een zeer grote vereenvoudiging kan betekenen.

Ten derde, de Nederlandse Cultuurcommissie en haar Franstalige tegenhanger worden door taalgroepen van de agglomeratieraad aangesteld overeenkomstig de grondwet. De NCC onder de dynamische leiding van onze collega Hugo Weckx, heeft, zoals bekend, een belangrijke rol gespeeld in het affirmeren van Vlaamse aanwezigheid in de hoofdstad. Degenen die een paar maanden geleden de agglomeratieraad wilden afschaffen, zouden een grote vergissing hebben begaan. Gelukkig is dit niet gebeurd en kan men nu, op basis van een gesaneerde instelling, aan een nieuwe toekomst van Brussel bouwen.

De goedkeuring van dit ontwerp past derhalve in een lange-termijnvisie over Brussel. In deze lange-termijnvisie is er geen plaats voor extremisme en onverdraagzaamheid. De toekomstige rol van Brussel kan maar worden gedefinieerd in een klimaat van dialoog en verstandhouding met de andere belangrijke taalgemeenschap in ons land.

Er zijn de jongste jaren ongetwijfeld naast de schaduwzijden belangrijke positieve ontwikkelingen waarneembaar in verband met de politieke evolutie te Brussel. Degenen die tien jaar geleden nog in het kamp stonden van «Wallobrux» hebben nu beseft dat Brussel onmogelijk een belangrijke rol kan spelen in Europa indien het niet allereerst bewijst

dat het zijn rol als hoofdstad van België op een eminente manier kan vervullen. De gematigde krachten nemen geleidelijk, maar zeker de bovenhand in Brussel. Velen die dagelijks in die stad leven en er derhalve van houden, beseffen dat de sociale en economische problemen en vooral het migrantenprobleem de prioritaire aandacht van de beleidsverantwoordelijken verdienen.

Indien wij er in de komende jaren in slagen een definitief akkoord te sluiten met de Franstaligen over de toekomst van Brussel dan zal meteen ook een belangrijke stap kunnen worden gedaan in de richting van de oplossing van de sociale en economische problemen van deze stad. Dit kan maar geschieden op voorwaarde dat er samenwerking is tussen de twee grote gemeenschappen in ons land. Daarvoor moeten zij beiden weten dat zij in hun hoofdstad geëerbiedigd worden; dat hun respectievelijke cultuur en taal hier op een volstrekt gelijkwaardige manier behandeld worden; dat zij niet het gevaar lopen, zoals in het verleden wel geschiedde, verdrukt te worden.

Het is in die geest dat wij als Nederlandssprekende gemeenschap de dialoog zullen aangaan met de Franssprekenden. Wij hebben de jongste jaren grote inspanningen geleverd langs weerskanten om het klimaat te verbeteren. Ik betreurt dat incidenten, uitgelokt door kleine marginale groepen, zoals vorige zaterdag op de Grote Markt te Brussel, een verkeerd imago geven van de Vlamingen van vandaag. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

Het was een regelrechte schande te moeten vaststellen dat een kleine groep van mensen die, zoals het gewoonlijk gaat met kleine minderheden, de zwijgende meerderheid overtroefde. Door hun luid en onbeschaamd getier, hebben zij een uitmuntende vertegenwoordigster van onze cultuurgemeenschap — omdat zij blijkbaar een andere huidskleur had — op een bijzonder vernederende manier onthaald. Dit is een klein incident, maar het is veelbetekend. Het mag niet de indruk geven naar buiten dat deze groep representatief was voor onze gemeenschap. Laten wij nochtans waakzaam zijn. Extremisme en racisme moeten in de kiem worden gesmoord.

Tot slot nog een beschouwing die ik, als voorzitter van de commissie Brussel in de Vlaamse Raad, wil geven. Wij zijn sedert verscheidene maanden met zeer eminente vertegenwoordigers uit alle Vlaamse politieke fracties bezig met het onderzoek van de situatie van de Nederlandsprekende gemeenschap te Brussel. U begrijpt dat ik hier niet verder kan ingaan op de belangrijke werkzaamheden die daar plaatsvinden. Dit zou niet gepast zijn. Ik wou enkel zeggen dat ik als voorzitter van deze commissie bijzonder verheugd ben over de wijze waarop daar tussen alle Vlaamse fracties gedebatteerd wordt. Dit biedt volgens mij belangrijke waarborgen voor de toekomst te Brussel van onze Vlaamse gemeenschap.

Ik heb reeds veel jaren parlementaire activiteit achter de rug, maar het is mij zelden overkomen dat men over de partijpolitieke grenzen heen met zoveel hoffelijkheid en zoveel sereniteit over de toekomst van de Vlaamse gemeenschap te Brussel debatteert. Mag ik mij daarover verheugen? (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Desmarests, rapporteur.

M. Desmarests, rapporteur. — Monsieur le Président, comme M. Chabert, co-rapporteur, je ne retiendrai pas trop longuement l'attention de cette assemblée en détaillant les longues discussions qui eurent lieu en commission. Le contenu de celles-ci est d'ailleurs consigné dans notre très volumineux rapport que vous avez tous, bien entendu, lu attentivement de la première à la dernière page. (*Sourires.*) Je me bornerai donc à souligner quelques points essentiels.

Je rappellerai tout d'abord que la question soulevée par M. Van In, en début de séance, et qui fut réglée immédiatement par l'assemblée s'est posée également lors des travaux en commission. En effet, quelques membres de l'opposition avaient suggéré de reporter la discussion de ce projet de loi, en raison des propositions faites, à l'époque, par certains partis de la majorité, à savoir: reprendre, informellement d'abord, et au sein de la commission parlementaire mixte ensuite, la discussion de l'ensemble, ce que nous appelons, dans notre jargon, la problématique bruxelloise.

Des avis se sont exprimés très vivement et très longuement en commission. Un vote avait fini par trancher ce problème. La majorité a décidé de poursuivre les travaux tout en reconnaissant qu'une discussion de l'ensemble du problème bruxellois devait continuer ailleurs.

M. Chabert ayant évoqué la question des droits de succession, je pourrai également me permettre d'être bref à ce sujet.

Hier encore, nous discutons dans cette assemblée — et le vote interviendra sans doute demain — du budget de la Région bruxelloise pour 1986 et 1987, budget qui attribue pour ces deux années les droits de succession à ladite Région. Chacun admettra sans doute que ce texte a l'immense mérite d'affecter définitivement les droits de succession perçus dans notre région au bénéfice de l'Exécutif bruxellois qui, par la voie de son budget annuel, en organisera l'utilisation.

J'imagine que ce point ne provoquera pas de grandes discussions puisque le bénéfice de droits dont disposaient déjà les Régions wallonne et flamande est enfin reconnu à la Région bruxelloise. Je pense que nous approuverons tous cette disposition fondamentale du projet qui met fin à une injustice.

Les discussions ont alors été beaucoup plus longues et difficiles — franches et loyales comme le précisent souvent les communiqués diplomatiques qui font état d'un non-accord entre parties — en ce qui concerne les dispositions du projet qui traitent du sort de l'Agglomération bruxelloise.

Deux thèses diamétralement opposées étaient en présence.

Certains — et j'ai quelquefois défendu cette thèse antérieurement et en d'autres lieux — voulaient purement et simplement supprimer l'Agglomération de Bruxelles, institution qui n'a jamais trouvé tout à fait sa place dans l'ensemble de notre dispositif bruxellois et qui a suscité de nombreuses controverses.

D'autres voulaient, au contraire, renforcer le rôle de cette Agglomération au détriment de la Région bruxelloise et de l'Exécutif bruxellois.

Le projet, tel qu'il vous est présenté, essaie, à la manière typiquement belge, de trouver une solution intermédiaire, à savoir la redistribution des compétences entre la Région, l'Agglomération et, ne l'oublions pas, les communes que la loi antérieure avait privées de certaines compétences au profit de l'Agglomération et qui les récupèrent. C'est le cas, par exemple, de l'établissement des plans généraux d'aménagement de chaque commune.

Le projet en discussion vise également à répartir des compétences entre la Région et l'Agglomération en supprimant les doubles emplois créés par la législation antérieure, notamment en matière d'urbanisme et d'environnement. Ces matières retournent à la Région, alors que l'Agglomération de Bruxelles restera essentiellement compétente pour les « matières techniques », c'est-à-dire l'enlèvement et le traitement des immondices, la lutte contre l'incendie, l'aide médicale urgente et certains aspects du transport des personnes.

Des matières ont été soustraites à la compétence des communes. C'est le cas de la propreté publique qui relèvera de l'Agglomération, ce qui ne manquera pas de poser des problèmes d'exécution sur le terrain.

Le débat a été, par ailleurs, encore plus vif et plus difficile lorsque l'aspect communautaire de la loi actuelle a été abordé, à savoir la composition du collège d'Agglomération et du Conseil et la manière dont ils exerceront leurs compétences. A cet égard, les thèses des francophones et des néerlandophones se sont opposées vivement : les premiers estimant que ce texte limitait les droits de l'incontestable majorité francophone dans l'Agglomération, les autres se réjouissant du dispositif de protection de la minorité néerlandophone, bien qu'aux yeux de certains, ces protections soient insuffisantes.

Vous trouverez, dans le rapport, le détail de ces discussions. Vous connaissez aussi les dispositions telles qu'elles ont été votées à la Chambre et telles qu'elles sont proposées aujourd'hui à votre approbation.

Je ne m'attarderai pas sur les débats relatifs aux commissions de la Culture, M. Chabert les ayant déjà évoqués. Les compétences de ces deux commissions sont renforcées. En effet, les communes pourront — mais ne devront pas — transférer certaines institutions d'enseignement. Jusqu'à présent, lesdites commissions avaient un rôle essentiellement limité au domaine, plus strictement conçu, de la Culture et à certains types d'enseignement; elles n'avaient pas la possibilité d'étendre leur travail à l'ensemble du domaine de l'enseignement à Bruxelles.

Telles sont, monsieur le Président, les dispositions essentielles de ce projet et les longues discussions auxquelles il a donné lieu en commission.

Pour terminer, je voudrais à titre personnel, j'insiste, vous faire part de deux considérations.

La première est que — et nous l'avons constaté à plusieurs reprises — les esprits se calment quelque peu à Bruxelles sur le plan communautaire, les problèmes matériels prenant le dessus au cours de ces dernières années. La crise a parfois du bon!... Le sort des industries à Bruxelles, le développement du secteur tertiaire, le chômage, le problème des

émigrés, souvent cité, ceux de l'urbanisme, des transports en commun, de l'environnement sont devenus les préoccupations majeures de la population bruxelloise, mais peut-être pas suffisamment des hommes et des femmes politiques, qui trop souvent, se cantonnent dans les éternelles disputes communautaires.

Il ne faut pas pratiquer la politique de l'autruche et les nier. Comme l'ensemble du pays, Bruxelles connaît des tensions communautaires et linguistiques évidentes. Cependant, je me réjouis de constater que, depuis quelques années, les francophones mais aussi — et c'est nouveau — les Flamands de Bruxelles ont davantage pris conscience de leur appartenance à une entité propre qui, dans le cadre d'une Belgique régionalisée, a ses problèmes spécifiques.

Ces problèmes, ce sont les néerlandophones et les francophones de Bruxelles qui doivent les résoudre, sans trop d'interférences des Wallons et des Flamands des deux autres régions du pays.

Je le répète : un incontestable rapprochement se manifeste. Ne l'oublions jamais : les Bruxellois sont et resteront avant tout des Bruxellois.

Je soulignerai ensuite que la solution qu'on nous propose est loin d'être idéale; les ministres et le gouvernement en conviennent les premiers. Pour ma part, je voterai ce projet, mais faut-il vous l'avouer? ce ne sera pas avec un enthousiasme délirant.

Je me réjouis que les droits de succession soient accordés définitivement à Bruxelles. Certes, ce projet résout certains problèmes pratiques; il entend faire enfin fonctionner plus efficacement l'Agglomération de Bruxelles; il supprime certains doubles emplois et apporte une solution, encore imparfaite, aux rapports entre les deux Communautés au sein des institutions de l'Agglomération. Toutefois, je considère cette solution comme essentiellement provisoire dans l'attente d'une solution définitive à la problématique bruxelloise.

De heer Van In. — Nog vijftien jaar!

De heer Desmarests. — Ik hoop dat wij voor die vijftien jaar een oplossing zullen hebben gevonden.

Lors du vote de la loi de 1980, les trois grandes familles politiques traditionnelles avaient unanimement réclamé une solution définitive à la problématique bruxelloise, et ce dans un délai raisonnable. Nous sommes en 1987, et il est vrai que cette solution n'a pas encore été trouvée. J'espère, monsieur Lallemand, que les partis qui, jusqu'à présent, n'ont pas participé aux travaux de la commission parlementaire mixte acceptent enfin de rencontrer — là ou ailleurs — les francophones qui tentent de résoudre définitivement ce problème, et ce nonobstant le vote du projet actuellement en discussion. Bruxelles, capitale de notre pays, capitale — je le sais — de la Flandre, capitale de la Communauté française, mais aussi, et surtout, capitale européenne et internationale, au sens le plus large du terme, pourrait alors trouver sa vraie place dans l'ensemble institutionnel et jouer le rôle essentiel qui est le sien, au profit non seulement de ses habitants, mais aussi des deux autres Régions du pays, et donc de la population tout entière.

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, j'ai écouté avec intérêt les exposés de MM. Chabert et Desmarests, qui ont rédigé un rapport en un temps record.

M. Desmarests estime que la situation progresse bien à Bruxelles, que les rapports entre les communautés sont meilleurs ou, en tout cas, moins tendus et que, de part et d'autre, les esprits évoluent. Dans ces conditions, on peut se demander quel est l'intérêt, quelle est la nécessité de faire voter un projet qui se caractérise précisément par le fait qu'il accentue les problèmes communautaires, et établit un système de délibération et de gestion bicommunautaire d'une institution bruxelloise. Le projet du gouvernement ne répondait donc à aucune nécessité.

Ma deuxième remarque concerne la participation des socialistes, point sur lequel je ne m'étendrai pas. C'est la troisième fois que je réponds à ces demandes, formulées bien tardivement, monsieur Desmarests. Au mois d'octobre, le président du Parti socialiste a proposé une concertation entre les francophones. Il n'a jamais obtenu de réponse. C'est précisément au moment où vous entamez le contentieux communautaire et où vous en examinez séparément certains éléments, alors qu'il avait été entendu que ce contentieux serait traité globalement, que vous éprouvez le besoin de faire appel à nous.

Je me permets de vous rappeler qu'en ce qui concerne les Fourons, vos ministres, monsieur Desmarests, ont signifié qu'ils agréaient la thèse

du Conseil d'Etat, selon laquelle tous les bourgmestres et les échevins doivent, pour pouvoir être nommés ou élus, faire preuve d'une connaissance de la langue de la Région. Il s'agit évidemment d'une évolution considérable et cette décision sera, à mon avis, lourde de conséquences. Nous ne sommes pas prêts à avaliser, par des réponses précipitées à vos demandes fort tardives de négociation, une politique qui nous posera des problèmes sérieux dans les mois à venir.

J'en viens au projet lui-même, dont je me contenterai de parler de manière générale. En effet, je ne suis pas un spécialiste de l'Agglomération de Bruxelles. J'en parlerai donc tel que je la perçois à travers une lecture qui, bien qu'approfondie, ne s'appuie pas sur une grande expérience.

L'origine du projet est caractéristique des grands projets du gouvernement. En effet, il est issu des accords de la Saint-Sylvestre, de ce genre d'accords très particuliers, négociés dans le cadre d'un véritable marché communautaire, où l'on traite les intérêts d'une Région par soustraction à ceux d'une autre, où l'on mélange les intérêts nationaux aux intérêts communautaires. Ce projet est donc le fruit d'une négociation au terme de laquelle le renflouement des charbonnages du Limbourg et de la sidérurgie wallonne a été associé à la définition institutionnelle de l'Agglomération de Bruxelles.

Il y a là, incontestablement, un élément caractéristique qui montre que la considération des intérêts d'une autre communauté a dominé la définition de l'Agglomération de Bruxelles.

Ce ne sont pas les intérêts collectifs des Bruxellois qui ont d'abord été pris en compte dans cette réforme de l'Agglomération, mais bien une négociation communautaire de Région à Région, de Communauté à Etat. Cela se traduit dans quelques aspects marquants du projet de loi.

Je citerai d'abord les garanties communautaires attribuées à la minorité flamande. On a voulu étendre les garanties données à la minorité flamande au sein de l'Agglomération de Bruxelles.

Je citerai ensuite l'éparpillement des compétences, qui étaient communales à l'origine, entre différents organes: les communes, l'agglomération, l'Exécutif et certains parastataux qui seront créés.

Le projet sur l'Agglomération se caractérise aussi par un renforcement du pouvoir de l'Exécutif. Par rapport à la loi de 1971 on constate un glissement d'optique et de perspective.

A cette époque, M. Tindemans avait, dans un important discours, critiqué le développement des intercommunales et souligné l'importance des agglomérations. «Le bilan, indiscutablement favorable, de l'action des associations intercommunales ne devait pas faire perdre de vue, disait-il, l'absence de contrôle démocratique direct des décisions qui y sont prises.» «Ces possibilités, ajoutait-il, n'apportent pas de solution définitive au problème de l'accroissement d'échelle, mais démontrent la nécessité de réétudier la structure de l'administration locale».

M. Tindemans voulait indiquer par là qu'il fallait doter les grandes agglomérations à la fois de compétences réelles et d'un contrôle démocratique.

Vu sous cet angle, le projet de loi ne rapproche pas le pouvoir du citoyen et ne rend pas le contrôle démocratique plus efficace. Il traduit, au contraire, une régression. Un certain nombre de compétences sont enlevées à l'Agglomération, comme l'environnement, l'expansion économique, etc. pour les attribuer à un Exécutif qui fait partie du gouvernement national et ne répond pas de sa politique devant une assemblée régionale.

Je crois donc pouvoir affirmer que ce projet de loi revêt un caractère recentralisateur.

M. de Donnée répond à cet argument que l'on ne peut pas reprocher au projet de transférer des compétences de l'Agglomération à l'Exécutif et qu'il ne s'agit pas de recentralisation, puisque l'on renvoie certaines matières à un Exécutif, qui deviendra le futur gouvernement régional et qui sera responsable devant l'assemblée régionale.

M. de Donnée estime qu'il s'agit d'un premier pas, mais cela n'est pas exact. Ce qui a été envisagé en 1980, lorsque la Région bruxelloise a été instaurée, c'est précisément la suppression de l'Agglomération et non pas sa modification.

Tout le monde s'accorde à reconnaître que l'Agglomération est appelée à disparaître dans le cadre d'une véritable régionalisation qui serait opérée conformément à l'article 107^{quater} de la Constitution.

Le projet de loi que vous déposez actuellement n'existe qu'à raison de l'inexécution de l'article 107^{quater}. Aucune raison constitutionnelle ou d'efficacité ne vous contraignait à modifier la loi actuelle.

Mais l'article 107^{quater} vous contraint, depuis sept ans, à établir une Région de Bruxelles. Cette distorsion dans la régionalisation conduit à une réforme paradoxale puisqu'un organe technique comme l'Agglomération, dont les compétences sont essentiellement techniques — lutte contre l'incendie, aide médicale urgente, enlèvement des immondices — est contrôlé par une assemblée élue alors que l'organe véritablement politique, l'Exécutif bruxellois, auquel on transfère de nouvelles compétences, ne répond, lui, de ses actes devant aucune assemblée, régionale en tout cas.

Il y a incontestablement une régression dans la volonté démocratique, qui avait présidé à la définition des agglomérations en 1971.

Ma deuxième critique découle de la précédente. Ce projet — je l'ai d'ailleurs dit en réponse à M. Desmarests — règle séparément et unilatéralement un des problèmes importants du contentieux communautaire. Entre partis francophones de Bruxelles s'était instauré voici cinq ou six ans, un consensus pour reconnaître qu'il ne fallait pas traiter séparément les divers éléments de ce contentieux, mais les traiter au contraire de manière équilibrée, dans leur globalité, pour obtenir des concessions réciproques, définir des conceptions cohérentes du fonctionnement des institutions bruxelloises, et pas seulement de l'Agglomération. Or, le projet en discussion «saucissonne», découpe ce contentieux communautaire pour au moins l'un des organismes bruxellois, et instaure un mode de délibération et de gestion qui, incontestablement, pose des problèmes de démocratie et de conception de la Région bruxelloise.

M. Henrion, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

Cette façon de faire unilatérale justifie, me semble-t-il, de graves critiques parce qu'elle engage, à mon sens, assez lourdement l'avenir des négociations futures.

Ma troisième critique concerne le dépeçage des compétences communales, entre les différents niveaux de pouvoir, dépeçage qui, Mme Rifflet l'a souligné, accroît l'opacité du pouvoir.

Dans une étude sur le statut de Bruxelles, M. Delperée soulignait que «le vice majeur de ce statut réside dans un accroissement injustifié du nombre des institutions bruxelloises, étant entendu que cette inflation institutionnelle a pour conséquence, non d'accroître le volume des compétences exercées à Bruxelles, mais de morceler les compétences existantes entre un grand nombre d'institutions.» Cet institutionnaliste réputé n'aurait pu que constater, dans le projet actuel, l'accroissement de ce morcellement et de cette opacité de l'institution bruxelloise.

De ce morcellement nous ne connaissons pas encore la véritable étendue puisqu'il dépend en partie du Roi. Ce dernier, en effet, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, pourra décider de transférer à l'Agglomération certaines compétences définies à l'article 2.

Au passage, je puis dire que le Conseil d'Etat a affirmé que cette disposition du projet était inconstitutionnelle. On peut s'étonner que le gouvernement n'ait donné aucune suite à cette remarque. Quand les avis du Conseil d'Etat lui conviennent, on vient de le voir à propos de l'accord du 27 mai, le gouvernement leur manifeste un respect quasiment religieux. Lorsqu'ils l'importunent, le gouvernement les ignore, sans autre remords.

Quoi qu'il en soit, ce projet rend plus complexe, plus embrouillé l'écheveau des compétences des différents niveaux de pouvoirs qui opèrent à Bruxelles, dans le traitement des matières énumérées dans le projet.

Ce qui a justifié ce projet c'est l'échange des droits de succession contre un certain type de gestion communautaire d'une institution bruxelloise.

Il est aisé de le montrer. Il suffit de lire l'article 19 qui institutionnalise le blocage communautaire des décisions de l'Agglomération, par les groupes linguistiques, au niveau du Conseil, et par l'exigence d'un accord général, au niveau du collège.

On relève, dans le texte de ce projet de loi, des phrases assez étonnantes, par exemple, que le collège délibère collégalement. C'est une tautologie parfaite. C'est un texte mal écrit. Un collège ne peut jamais délibérer que collégalement.

Cela me fait penser à la définition du tuyau. Pour les Français, c'est un tube, pour les Belges, c'est un tube creux et, pour ceux qui connaissent mal notre langue, c'est un tube creux à l'intérieur! (*Sourires.*)

Quand le projet parle d'un collège dont la délibération s'opère collégalement, il y a de quoi sourire, d'autant plus que le gouvernement fait référence à mauvais escient à ce type de délibération.

Qu'est-ce qu'une délibération collégiale? Une délibération par laquelle un organe, en l'occurrence le collège des échevins, traite les matières qui sont de sa compétence. Cela signifie qu'aucun échevin ne peut gérer seul les matières de sa compétence. La décision est collective et est nécessairement le fait d'un collège. Cette délibération n'implique ni consensus ni unanimité. Elle se détermine à la majorité. Comme en toute règle démocratique, c'est la majorité qui décide dans les matières réparties entre les échevins.

Quand le projet parle d'un collège qui statue collégialement mais, en réalité, à l'unanimité, il dit une chose contraire à toutes les règles de la collégialité telles qu'elles se pratiquent dans les communes et les agglomérations.

La discussion en commission, à la Chambre surtout, a révélé des vues très confuses sur cette matière. Le ministre, notamment, a réagi à un amendement déposé par M. Anciaux. Le texte initial du gouvernement parlait de la délibération du collège selon la procédure du consensus et l'auteur de l'amendement proposait de remplacer le terme « consensus » par « unanimité ».

Au cours de la discussion, le ministre a expliqué que, selon l'esprit du projet de loi à l'examen, les décisions du collège doivent être prises selon la procédure de consensus, donc ajoutait-il « par accord unanime ».

C'est là, une expression malheureuse. Du reste le Conseil d'Etat, dans un avis qui n'a d'ailleurs été connu qu'après la clôture des travaux en commission, a souligné pertinemment que le terme « consensus » n'est pas synonyme d'accord unanime.

Manifestement, il y avait confusion dans l'esprit du ministre. C'est à la suite de cette discussion que le terme « consensus » a été remplacé par « accord général ». On se demande pourquoi car cette dernière expression n'est pas d'usage dans la terminologie employée dans nos lois.

En réalité, M. Anciaux avait raison en disant dans l'optique qui était la sienne qu'il fallait remplacer le terme « consensus » par celui de délibération unanime. Pourquoi a-t-on employé l'expression « accord général », alors que nous avons appris au cours de la discussion en commission du Sénat, qu'elle signifie « unanimité »? Cela n'est pas dit dans les rapports. Tout laisse à penser que l'article 19 a fait l'objet de divergences d'appréciations et de réticences parmi les membres de la majorité, ce que je puis comprendre. Si j'étais ministre francophone, je ne serais pas particulièrement fier d'une telle disposition. En tout cas, ce qui est clair, c'est que le collège ne délibérera pas selon la technique du consensus. La délibération par « consensus » est, en effet, tout à fait différente de celle qui requiert l'unanimité. Le consensus implique, non pas une opinion unanime, mais, ainsi que M. Delperée l'a d'ailleurs souligné, une position dominante, devant laquelle la minorité s'incline ou se démet. Lorsque la délibération ne peut-être conclue qu'à l'unanimité, il faut que l'accord de chacun des membres du collège ait été recueilli. C'est tout à fait différent du consensus. Celui-ci est généralement pratiqué en Conseil des ministres, où l'on peut même recourir à des votes, à condition naturellement qu'ils ne soient pas publiés dans le public, la technique du consensus, en effet, n'exclut pas un vote pour départager les membres d'un Exécutif. Ce qui est exclu, c'est la publicité donnée à ce vote. Le consensus n'est donc pas l'unanimité.

On voit donc bien que l'amendement qui a été apporté par la majorité marque un recul des fractions francophones dans la définition des modes de délibération du collège d'agglomération.

Il découle de ces quelques considérations que la majorité francophone a accepté un type de structure institutionnelle qui requiert l'accord exprès de chacun des membres d'un collège, lequel, en l'occurrence, n'a de compétences que purement techniques, comme l'enlèvement des immondices, l'aide médicale urgente, etc.

Elle a donc accepté de prévoir, dans une institution, un accord unanime qui risque de provoquer des blocages épouvantables et justifiera des marchandages extrêmement lourds pour la gestion de l'Agglomération. Il suffira qu'un échevin, francophone ou flamand, ne soit pas d'accord sur l'achat d'un camion, parce qu'il veut favoriser tel ou tel concessionnaire, pour que l'on doive, si l'on veut sortir de la paralysie, soit céder à ses exigences — et c'est alors une minorité qui fait la loi — soit recourir aux deux groupes linguistiques de la majorité. Et c'est encore la minorité qui dictera ses volontés. C'est là un système institutionnel agressivement inefficace et dangereux. L'article 19 institutionnalise le blocage.

On s'est d'ailleurs demandé si ce blocage ne se produirait pas au conseil d'Agglomération par le biais de la sonnette d'alarme. M. Dehaene a apporté à cet égard des précisions très importantes, me semble-t-il, mais qui ne vont pas de soi, je me permets de le souligner, car le

texte est formulé de manière telle qu'on peut le comprendre de façon diamétralement opposée.

Selon M. Dehaene, que j'avais interrogé, car j'étais inquiet précisément de toutes ces possibilités de blocage qu'on était en train d'instituer dans des organismes bruxellois, la sonnette d'alarme prévue dans la loi sur l'Agglomération fonctionnerait comme celle que prévoit la législation nationale, en ce sens que, si la sonnette d'alarme est tirée dans le conseil, le collège est prié, dans un délai de trois mois je pense, de déposer une motion. Et j'avais posé cette question: Si, par hypothèse, le collège ne s'accordait pas sur cette motion, fallait-il que les deux groupes linguistiques du conseil départagent, en quelque sorte, les échevins qui ne se seraient pas entendus? M. Dehaene a répondu que tel n'est pas le mécanisme mis en œuvre. Selon lui, si le collège n'arrive pas à s'accorder dans le délai prévu par la loi, la majorité du conseil reprend tous ses droits. Les deux groupes linguistiques n'ont plus à intervenir.

J'aimerais que vous confirmiez en tout cas cette interprétation. En effet, on pourrait déduire des termes de la loi une tout autre logique, selon laquelle, lorsque la sonnette d'alarme est tirée et que, par hypothèse, le collège ne s'accorde pas sur les termes d'une motion motivée, une double majorité serait requise dans les deux groupes linguistiques pour poursuivre la délibération du projet.

Dans cette optique, je me réjouis donc des précisions importantes apportées par le ministre Dehaene.

Quelle que soit la solution qui prévaudra dans l'interprétation du fonctionnement de la sonnette d'alarme, il n'en reste pas moins que, par ce projet, la minorité flamande reçoit des garanties dont les francophones ne disposent pas au niveau national. A plusieurs reprises, on a fait valoir la nécessité d'organiser l'Agglomération sur le modèle national. En imposant le consentement unanime de tous les échevins pour établir un acte valable au sein de l'exécutif de l'Agglomération, on crée une situation institutionnelle qui n'est pas celle du gouvernement national qui, lui, délibère précisément par consensus et non par accord unanime. Première différence.

Deuxième différence: l'exigence d'unanimité soumet le collège de l'Agglomération à la double majorité des deux groupes linguistiques du conseil et donc aux volontés de la minorité. Cette situation tout à fait nouvelle instaure un modèle de cogestion communautaire à Bruxelles, que n'attendait certainement pas, la majorité des francophones.

Je suis convaincu qu'on ne tirera pas la sonnette d'alarme au sein du conseil d'Agglomération. Peu de délibérations du collège sans doute requerront un retour devant le conseil. Il n'en reste pas moins qu'est ainsi établi et reconnu dans une loi un modèle institutionnel qui aura une portée symbolique considérable, notamment lors de la négociation du contentieux communautaire.

Il existe d'ailleurs d'autres indices de cette institutionnalisation d'un système de gestion bicommunautaire à Bruxelles.

Ainsi en est-il des listes unilingues entre lesquelles aucun apparentement idéologique n'est permis. Les Bruxellois, en aucune manière, ne pourront regrouper leurs voix selon des affinités politiques ou idéologiques qui dépasseraient les clivages communautaires. Dans ce projet, on retrouve l'affirmation de la prédominance absolue des intérêts communautaires dans la gestion des intérêts bruxellois.

Incontestablement, ceci appelle une critique très sérieuse, si l'on veut tenir pour vrai qu'il existe une réalité régionale bruxelloise indépendante des réalités wallonne et flamande.

Un deuxième élément très caractéristique de cette volonté de gestion bicommunautaire est le parrainage des listes par des parlementaires non bruxellois. Là encore, cette réalité bruxelloise n'est pas prise en considération. Il n'est pas normal qu'un parlementaire d'Ypres ou d'Ar-lon, par exemple, soit amené à apprécier l'opportunité du dépôt d'une candidature à des élections dans une Région dont il ne fait pas partie et dont il n'est pas l'élu.

Ce projet confirme que la réalité bruxelloise n'est pas prise en compte et qu'il n'existe pas, si je puis dire, de citoyenneté régionale. Au contraire, on y trouve, en filigrane, l'affirmation de sous-nationalités.

En un mot comme en cent, ce projet ne consacre pas une forme de régionalisation de Bruxelles, mais la nie plutôt. Il n'est pas l'accompagnement de la régionalisation, mais risque d'être la concrétisation, au contraire, de son arrêt à Bruxelles.

Si ce projet est la préparation d'une régionalisation, comme l'a laissé entendre M. de Donnée, il comporte des concessions unilatérales à la Communauté flamande et préfigure de façon inquiétante la structure de

la future Région de Bruxelles. Sous cet angle, la philosophie du projet heurte fondamentalement nos conceptions de la démocratie régionale.

De nombreux autres indices démontrent que les intérêts bruxellois n'ont pas vraiment été pris en compte dans ce projet et n'ont pas constitué la raison déterminante de la réforme.

Je pense notamment au report des élections en 1989, alors que l'on affirme partout que cette Agglomération est pourrie, que le corps des conseillers s'est réduit considérablement, que les difficultés de gestion et de contrôle sont manifestes en raison de l'absence totale de représentativité de l'Agglomération à l'heure actuelle. Malgré tout cela, les élections sont différées à deux ans; ce n'est pas très sérieux.

De même, le jumelage avec les élections européennes me paraît critique. Rien ne peut justifier la coïncidence d'élections qui portent sur des intérêts aussi divergents.

De plus, on peut craindre que, pour des raisons d'efficacité électorale, des candidats-députés européens, domiciliés dans la Région bruxelloise, ne se retrouvent tête de liste aux élections pour l'Agglomération. On ne peut mieux souligner le risque de confusion entre ces deux types d'élections et surtout le mépris dans lequel on tient celles-ci.

Je conclurai en soulignant que les francophones du gouvernement qui ont accepté les conditions de la négociation ayant porté sur l'octroi des droits de succession, ont pris une grande responsabilité en engageant prématurément, et sans contrepartie institutionnelle, des concessions substantielles à la Communauté flamande.

La définition du contentieux communautaire à Bruxelles suscite deux logiques opposées. M. Jean-Pierre Mathieu, dans une étude intitulée *Les alternatives institutionnelles à Bruxelles*, a bien synthétisé l'enjeu du débat: «Les organes de gestion de la Région bruxelloise seront-ils le reflet des structures de gestion du pays ou, au contraire, seront-ils le reflet de la politique régionale bruxelloise?» En d'autres termes, mettra-t-on en place à Bruxelles ce qu'exige la démocratie régionale ou bien fera-t-on de Bruxelles un territoire soumis à un statut exceptionnel ignorant les réalités sociologiques et politiques de la Région? Le projet qui nous est soumis suit cette seconde logique.

Le regretté André Vanwelkenhuyzen, conseiller d'Etat et professeur éminent à l'Université de Bruxelles, lorsqu'il terminait, en 1980, sa contribution à un recyclage organisé par le Jeune barreau de Bruxelles, tenait des propos qui me paraissent significatifs: «Les garanties qui sont légitimement revendiquées en faveur de la minorité linguistique à Bruxelles doivent-elles conduire à un système qui paralyse ceux qui doivent gouverner et administrer Bruxelles et faire disparaître la possibilité d'exercer à l'égard de ceux-ci un contrôle démocratique?».

Sa question est bien celle que suscite le projet du gouvernement. En effet, celui-ci crée des structures qui accordent des garanties à la minorité linguistique, mais à une seule des deux communautés. Il conduit effectivement à un système institutionnel qui paralysera ceux qui doivent gouverner et administrer Bruxelles et fera disparaître la possibilité d'exercer à l'égard de ceux-ci un contrôle véritablement démocratique.

Un pas a donc été fait dans la mauvaise direction par ceux qui ont pris la responsabilité politique de ce projet. Les concessions unilatérales qui ont été accordées en échange des droits de succession — qui auraient dû revenir à notre Région sans conditions, comme ce fut le cas pour les autres Régions — compromettent les droits des francophones dans les négociations futures. C'est certainement la critique la plus radicale que nous formulons à l'encontre de ce projet. (*Applaudissements sur certains bancs socialistes et sur les bancs du FDF.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw De Pauw.

Mevrouw De Pauw-Deveen. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil eerst reageren op wat de heer Lallemand heeft gezegd op het einde van zijn betoog. De heer Lallemand stelt het zo voor als zou men voor Brussel slechts de keuze hebben tussen twee alternatieven: enerzijds de regio Brussel en anderzijds een hoofdstedelijk gebied onder nationale voogdij. Dat is niet het geval. Men mag de zaken niet zo zwart-wit zien. Precies wegens de specifieke situatie van Brussel moeten wij streven naar een genuanceerde oplossing waarin beide strekkingen kunnen worden gecombineerd. Men hangt een verkeerd beeld op wanneer men beweert dat men slechts kan kiezen tussen twee alternatieven. Op die manier zal men ook nooit tot een oplossing komen.

Ik kom nu tot mijn eigenlijke uiteenzetting.

De verziende situatie van de Brusselse agglomeratie hoeft niet meer te worden beschreven. Vijftien jaar na zijn installatie kan de agglomeratieraad uiteraard niet meer normaal werken.

In die tijdsspanne had deze raad reeds tweemaal herkozen moeten zijn. Sedert jaren vroeg men dan ook verkiezingen. Dat de Vlamingen hierbij, na de «trucage» van het Rassemblement bruxellois en het niet toekennen van bevoegdheden aan de Vlaamse schepenen, waarborgen wilden invoeren, is logisch en verantwoord. En toch waren er zelfs Vlamingen die bereid waren, zonder wijzigingen in de wet, naar die verkiezingen te gaan, terecht of ten onrechte menend dat een tweede Rassemblement bruxellois nooit meer de volstreekte meerderheid zou halen en dat in een nieuwe context, de geest van de wet zou worden geëerbiedigd zodat de Vlamingen volwaardig zouden participeren aan het beleid.

Nieuwe verkiezingen waren dus mogelijk, en intussen kon worden gewerkt aan een definitief statuut voor Brussel.

Maar dat was te gemakkelijk, te eenvoudig. Er moest wat gewijzigd worden en zo kwam men tot dit misbaksel van een wet die de Vlamingen geen voldoening geeft, waarvan de totstandkoming op zijn minst eigenaardig is, die niets vereenvoudigt, de werking van de agglomeratie niet doeltreffender maakt, en ons geen stap verder brengt naar een definitieve regeling voor Brussel.

Laat me even uitweiden over elk van die nadelen van deze wet.

Er komt geen vereenvoudiging van de Brusselse structuren. De Brusselaars blijven met meer overheden geconfronteerd worden dan de andere Belgen, namelijk: de agglomeratieraad; één van de cultuurcommissies, al naar gelang hun taal; de verenigde cultuurcommissies; de twee nationale ministers van onderwijs en de twee nationale ministers voor de hervorming der instellingen voor de bi-communautaire aangelegenheden.

Nu worden bovendien bevoegdheden overgeheveld van de ene instelling naar de andere, in verschillende richtingen: van de agglomeratie naar de gemeenten, van de gemeenten naar de agglomeratie, van de gemeenten naar de cultuurcommissies. Bovendien gebeuren al die wijzigingen niet gelijktijdig en zijn sommige overdrachten facultatief.

Mogen we misschien hopen — hoewel we vooraf weten dat die hoop ijdel is — dat men zo snel oplossingen voor Brussel zal hebben uitgedokterd, dat deze wet nooit integraal hoeft te worden toegepast! Dat is wel een utopie. Tot 1989 zal de agglomeratie voortsukkelen in zijn afbrokkelende samenstelling, maar met evenveel schepenen, weliswaar met minder bevoegdheden. Zullen misschien nu ook Franstalige schepenen, net als de Nederlandstalige, opdrachteloos worden of zal, in een verzoenend gebaar, de Franstalige meerderheid de bevoegdheden zo opspitsen dat enkele kruimeltjes aan de Vlaamse schepenen worden toegeworpen?

Deze wet is op een eigenaardige manier tot stand gekomen.

Oorspronkelijk was het de bedoeling bevoegdheden van de agglomeratie over te hevelen naar de Executieve van het Brusselse Gewest, namelijk die welke parallel lopen met die van de Executieve. De bedoeling was dus de macht van die Executieve te verhogen. Ze kreeg zelfs meer bevoegdheden dan de andere twee gewestexecutieven.

Er rezen echter sterke bezwaren, niet alleen vanwege de oppositie in de Kamer, maar ook van de Raad van State, tegen het feit dat ex-gemeentelijke bevoegdheden in handen zouden komen van de nationale regering en van het nationale Parlement.

In plaats van dan alleen maar verkiezingen voor de agglomeratieraad te doen plaatshebben, werd de klok plots teruggedraaid en worden bevoegdheden opnieuw aan de gemeenten toegekend, hoewel de agglomeratie juist was opgericht om een aantal gemeentelijke taken te coördineren en rationeler te organiseren. De tegenstanders van fusies van Brusselse gemeenten zullen gelukkig zijn met die retrobeweging. Minister Michel integendeel zal zeker niet zo enthousiast zijn. Een redelijke fusie van gemeenten zou immers een aantal problemen kunnen oplossen, bij voorbeeld inzake de politiediensten.

De agglomeratie zal niet doeltreffender werken. Zolang de agglomeratieraad niet is hernieuwd en het college niet weet op welke meerderheid het kan steunen, kan de agglomeratie niet efficiënt werken, al wordt ze van een deel van haar bevoegdheden ontlast. Ingevolge die overheveling, zal de agglomeratie trouwens ook een deel van haar geldmiddelen en van haar personeel verliezen, hoewel ze zelfs nu al niet meer in staat is nieuwe wagens voor de vuilnisophaling aan te kopen.

Na de verkiezingen kan men hopen op een betere werking, maar de vraag rijst of het aantal schepenen voldoende zal zijn als de agglomeratie na 1990 weer nieuwe bevoegdheden krijgt.

Wat doeltreffendheid betreft, kan men zich afvragen of de gemeenten hun herkregen opdrachten wel efficiënt zullen uitvoeren. Het wordt opnieuw een hele aanpassing en een reorganisatie, dus verspilling van tijd en energie. Problemen worden « genegentieniseerd » wat bij de bevolking zeker niet als doeltreffend zal overkomen.

Aan minister de Donnée, die op mijn vraag naar het nut van deze nieuwe wet antwoordde dat de agglomeratie doeltreffender zal werken, vraag ik hoe hij *in concreto* een doeltreffender uitvoering ziet van de vier resterende taken van de agglomeratie.

We staan geen stap verder naar een definitieve regeling voor Brussel.

Alle onderdelen van die regeling moeten globaal worden behandeld. Als het echter toch de bedoeling was, met het oog op de vereenvoudiging van de structuren, de agglomeratie af te schaffen — wat in de optiek van die vereenvoudiging logisch zou zijn —, dan ging het niet op enkele bevoegdheden over te schakelen naar een Brusselse Executieve zonder het bestaan van een Brusselse assemblee en gaat het nu evenmin op diezelfde bevoegdheden terug aan de negentien gemeenten over te dragen, aangezien dat een terugkeer naar het verleden betekent. Deze wet draagt dus helemaal niet bij tot de opbouw van een nieuw Brussel.

Tenslotte, geeft deze wet de Vlamingen geen voldoeningen en ik vestig bijzonder de aandacht van de heer Lallemand op het feit dat de Vlamingen geen voldoening krijgen.

Volgens de wet hebben de Vlamingen meer inspraak in de agglomeratie dan in de gemeenten, al is het in theorie. Die theorie had evenwel, na gewone verkiezingen, in praktijk kunnen worden uitgewerkt.

Maar nu worden juist bevoegdheden aan de gemeenten toegespeeld. Het zou logisch zijn dat naarmate meer bevoegdheden en meer macht aan een instelling worden gegeven, ook meer waarborgen en inspraak aan de Vlamingen worden toegewezen. We constateren het omgekeerde: de gemeenten krijgen meer macht, maar de Vlamingen participeren daarom niet meer aan het gemeentelijk beleid; de Vlamingen verkrijgen iets meer waarborgen in de agglomeratie, maar die verliest aan politieke macht!

De bijkomende waarborgen zijn immers gering: de kandidaat-agglomeratieraadsleden moeten niet eens in het bezit zijn van een Nederlandstalige identiteitskaart. Wel wordt gegarandeerd dat de Vlaamse schepenen een bevoegdheid zullen toegewezen krijgen. Maar zij zijn maar met zijn tweeën, en zij hebben slechts de derde en de vijfde keuze in de bevoegdheidspakketten, indien, wat te verwachten valt, geen akkoord over de verdeling van de taken wordt bereikt. Dat is niet het geval in de nationale regering, nietwaar mijnheer Lallemand?

Wij stellen voor dat een ander voorzitter van de andere taalgroep zou worden aangewezen die de tweede keuze zou hebben. Opdat meer Vlaamse partijen aan bod komen wensen wij ook zeven schepenen in plaats van vijf, aangesteld volgens het evenredigheidsstelsel. Dan zouden de Vlamingen de tweede, de vierde en de zesde keuze van de taken toegewezen krijgen.

Wel kunnen de Vlamingen appreciëren dat bij de verkiezingen de zetels eerst procentueel zullen worden verdeeld op basis van het globale aantal stemmen van elke taalgroep. Dat is echter niet voldoende om een democratische inspraak van de Vlaamse minderheid te waarborgen. Vele Vlamingen zullen nog geneigd zijn te stemmen voor een tweetalige vedette op een Franse lijst, aan wie het niet verboden wordt tweetalige propaganda te voeren.

Het ware daarom veel beter een bepaald aantal zetels — een derde bijvoorbeeld — voor de Vlaamse minderheid te bestemmen. Op een gelijkaardige manier wordt in een minimum aantal senatoren per provincie voorzien, wat ook het bevolkingscijfer of het aantal gehaalde stemmen moge zijn. Voor de Europese verkiezingen heeft een Vlaamse kandidaat meer stemmen nodig om te worden verkozen dan een Franstalige.

Ik herhaal hier niet voor de zoveelste keer waarom de door de Franstalige partijen vooropgezette cijfers van 10 à 15 pct. Vlamingen te Brussel niet overeenstemmen met de werkelijkheid. Het gaat hier trouwens om de stemgerechtigde bevolking. Uit verscheidene ernstige studies en uit feiten blijkt dat de Vlaamse vertegenwoordiging in de agglomeratieraad op een derde brengen zeker niet overdreven is.

Ik ben het absoluut niet eens met collega Lallemand over de betekenis van « collegiaal » en « met consensus ». Het college zal dus « collegiaal » beslissen; de uitdrukking « met consensus » werd geschrapt. De heer

Lallemand vindt dit een toegeving aan de Vlamingen. Wij vinden dit een toegeving aan de Franstaligen. « Consensus » betekent een zo groot mogelijke unanimiteit bij de leden van een executieve. Minister de Donnée kan misschien mededelen hoe dit nu in de Brusselse Executieve wordt opgevat, maar mijn ervaring was dat « met consensus » in de Brusselse Executieve betekende dat alle leden het eens waren geworden — persoonlijk misschien niet voor 100 pct. — over één bepaald standpunt. Het zou toch niet op gaan dat de Franstalige meerderheid in de Brusselse Executieve steeds de meerderheid had tegenover dat ene Vlaamse lid.

Wij kwamen dus telkens tot een consensus, tot een gemeenschappelijk standpunt. Toen ik staatssecretaris was is het slechts eenmaal voorgevallen dat geen consensus werd bereikt. Het ging toen om een communautair probleem, waarover de Franstaligen en Nederlandstaligen verdeeld waren. Er werd een beroep gedaan op de Eerste minister. Er werd echter wel een oplossing bereikt zonder die aangelegenheid aan de regering te moeten voorleggen.

Dit voorbeeld toont aan dat de term consensus betekent: een unaniem standpunt door de verschillende leden van de Executieve. Wordt dit systeem nog toegepast in de Brusselse Executieve, mijnheer de Donnée? Vandaar dat de Vlamingen de woorden « collegiaal en met consensus » zo belangrijk achten. In tegenstelling tot de heer Lallemand vinden wij dat het schrappen van die term een toegeving is aan de Franstaligen en niet aan de Nederlandstaligen.

Nochtans kan er niet veel onenigheid ontstaan in verband met de materies die de agglomeratieraad nog zal behandelen. Uit mijn ervaring als gewezen lid van de Brusselse Executieve, weet ik dat het systeem van consensus weinig moeilijkheden oplevert aangaande regionale materies.

Wanneer het om niet-communautaire materies gaat is het wel belangrijk op politiek ideologisch vlak een consensus te bereiken. Daar zijn in de Brusselse Executieve soms wel moeilijkheden over geweest.

Ik herhaal wat ik gisteren op deze tribune reeds zei. Opdat de Vlamingen zich wat meer thuis voelen in Brussel, is het allernoodzakelijk dat de taalwetten in de gemeenten en in de OCMW's, vooral in de ziekenhuizen, worden toegepast. De toepassing van de taalwetten zou een minimumvoorwaarde hebben moeten zijn voor het toekennen van de successierechten.

Wij krijgen een groot aantal publikaties vanwege het personeel van de diensten Stedebouw, Regie en Leefmilieu van de Brusselse agglomeratie. Men kan alle respect opbrengen voor het werk dat werd geleverd. Waarom echter — ik richt mij vooral tot de heer Lagasse — is het overgrote deel van die publikaties uitsluitend Franstalig?

Er blijken nog altijd niet voldoende Franstaligen te zijn die inzien dat de Vlaamse Brusselaars en ook een aantal Vlamingen buiten Brussel, Brussel willen verdedigen, maar dan ook wensen dat hun te Brussel gelijke rechten zouden worden toegekend.

Daarstraks heeft de heer Desmaretts gezegd dat ook bij de Vlaamse Brusselaars langzamerhand het bewustzijn groeit dat het nodig is Brussel te verdedigen. Mijnheer Desmaretts, de Vlaamse Brusselaars willen al lang hun stad verdedigen. Het is echter pas onlangs dat de Franstaligen zich daarvan bewust zijn geworden. Ik ben zeer blij met die evolutie.

Naast de vijf nadelen van de wet die ik reeds heb opgesomd zijn er nog andere bezwaren.

Wij zijn gekant tegen artikel 21, waar wordt bepaald dat de gemeenten bevoegdheden kunnen overdragen aan de cultuurcommissies. Het gemeentelijk onderwijs heeft een eigen karakter. Dit dreigt verloren te gaan als het ook onder het beleid komt van de Cultuurcommissies. Aangezien men in het algemeen naar de communautarisering van het onderwijs streeft en men tevens een parallellisme kan verwachten tussen de samenstelling van de Vlaamse regering en van de Nederlandse commissie voor de Cultuur, zal het gemeentelijk onderwijs hetzelfde karakter krijgen als het rijksonderwijs. Het zal dus zijn eigenheid verliezen. Er zal concurrentie ontstaan tussen verschillende scholen, zodat er een aantal zullen worden afgeschaft. De vrijheid van keuze van het gezinshoofd komt aldus in het gedrang. Blijft in dit verband de schoolpactwet van toepassing?

Verder rijzen er vragen over de wervings- en bevorderingsexamens, de aanstellingen, de benoemingen, de inspectie, enzovoorts.

Als Vlamingen vrezen wij ook dat de overhevelingen naar de Cultuurcommissies asymmetrisch zullen gebeuren, meer bepaald dat de gemeenten hun Franstalig onderwijs zullen behouden en het beheer van het Nederlandstalig onderwijs aan de NCC zullen overdragen.

Zij zouden zich aldus op een onaanvaardbare wijze ontdoen van hun verantwoordelijkheid ten aanzien van hun inwoners. Voor de culturele aangelegenheden geldt trouwens dezelfde opmerking. Volgens de memorie van toelichting kan de Brusselse Executieve voorstellen doen. De gemeenten kunnen dus onder druk worden gezet. Ze zullen op die voorstellen moeten ingaan als ze niet willen riskeren een deel van de successierechten te verliezen.

Graag vernam ik de mening van de ministers over de werking van de Verenigde Commissies. Deze commissies hebben immers geen geld. Bij de bespreking van de begroting van de Gemeenschappelijke Culturele Zaken suggereerde ik reeds om in een artikel van de begroting toelagen voor de Verenigde Commissies vast te leggen. Zij zouden immers heel wat initiatieven kunnen nemen in het pluriculturele Brussel, waarvan het belang wordt onderschat. De Verenigde Commissies hebben ook het voordeel dat ze zowel communautair als ideologisch evenwichtig zullen zijn samengesteld. Zo een evenwicht is in onze hoofdstad noodzakelijk. Zowel de verschillende gemeenschappen als de verschillende ideologieën moeten aan bod kunnen komen.

Zo verdedigen wij ook bij eentalige kandidatenlijsten de ideologische apparentering. Er valt immers te vrezen dat kiezers die, zoals dat in Brussel vaak het geval is, meer ideologisch dan taalgericht zijn, niet zullen stemmen voor kleinere lijsten opdat hun stem niet verloren gaat. Door apparentering tussen zusterpartijen zou dit niet het geval zijn. Wij hebben dan ook een amendement in die zin ingediend.

Wij stellen nog andere amendementen voor, hoewel wij zeer goed weten dat dit niet veel zin heeft. Wij willen echter aantonen hoe slecht dit wetsontwerp wel is en hoe amateuristisch het in elkaar geklungeld is. Het zal dan ook niemand verwonderen dat heel onze fractie zich tegen dit wetsontwerp verzet. (*Applaus op de banken van de Vlaamse socialisten.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, ik moet u ongetwijfeld niet overtuigen van het onwezenlijke karakter van dit debat, wel wetend dat aan de teksten van het ontwerp geen jota mag worden veranderd en vaststellend dat de collega's van het andere halfroond reeds naar andere, betere, oorden zijn vertrokken. Toch moeten wij een poging ondernemen om onze retoriek tot u toegang te doen vinden en u te motiveren om enig voorbehoud te maken voor onderhavig ontwerp van wet. Zeer goed beseffend dat ik aldus tot het onwezenlijke karakter van het debat bijdraag en alleen maar enkele gedachten kunnen worden voorgedragen, het aanbrengen van een paar ideeën kan misschien toch voor de leden zowel van de meerderheid als van de oppositie een inspiratie betekenen om, zij het niet op deze loodzware julidag, maar later op het jaar of tijdens de volgende jaren, enige nieuwe inzichten op te leveren.

Centraal in het debat staat de toewijzing, vanaf volgend jaar, van de zogenaamde erfenisrechten aan het hoofdstedelijk gebied. Het lijkt geen twijfel dat deze toewijzing een onderdeel vormt van een politiek akkoord, ja zelfs leden van de meerderheid, van een stukje koehandel. Is het hoofdstedelijk gebied eigenlijk wel zo sterk minder bedeld? Welnu, mag ik ter opfrissing van uw geheugen — en ik richt mij speciaal tot de leden van de meerderheid die zich de moeite getroosten om mijn uiteenzetting te aanhoren — verwijzen naar de wet van 5 maart 1984. Deze wet had tot doel een oplossing te binden voor de verdeling van de saldi en de lasten van het verleden. Waar enerzijds Vlaanderen, anderzijds Wallonië, geplaagd met naweën van bepaalde socio-economische evenementen — en in hoge nood verkerend en nog steeds verkerend —, voldoening kregen, werd de uitdrukkelijke toewijzing van de erfenisrechten voor het hoofdstedelijk gebied Brussel voorbijgegaan. Dezelfde wet heeft echter een speciale dotatie uitgetrokken ten voordele van hetzelfde territorium. In artikel 8, § 3, van de wet van 5 maart 1984 werd een speciaal krediet geopend ten voordele van het hoofdstedelijk gebied. Dit hoofdstedelijk gebied wordt hier het Brusselse Gewest genoemd, maar u zult mij dit woord nooit horen uitspreken tenzij als nutteloze referentie. Het koninklijk besluit werd op 31 maart 1984 afgekondigd. Met een buitengewone vlijt slaagde men er dus in aan dit onderdeel van de wet toepassing te geven, waar het overgrote gedeelte ervan nog altijd ijdele woorden zijn gebleven.

Het fameuze koninklijk besluit van 31 maart 1984, kent aan het hoofdstedelijke gebied volgende bedragen toe: 810 miljoen in 1983, 783 miljoen in 1984, 536 miljoen in 1985, hetzelfde bedrag voor respectievelijk

1986, 1987, 1988 en 1989, voor het jaar 1990 is een half miljard ingeschreven.

Minister Dehaene, hierover ondervraagd, bevestigt dat vanaf het volgende jaar, wanneer de erfenisrechten aan het hoofdstedelijk gebied worden toegekend, de supplementaire dotatie voortspruitend uit de wet van 5 maart 1984 verworven tot 1990 is en blijft.

Ridder de Donnée, minister van Landsverdediging en minister van het Brusselse Gewest. — Dat is een compensatie voor 1983-'84 en '85.

De heer Van In. — Waarschijnlijk is het ook een compensatie voor de sluiting van de steenkoolmijnen en de hoogovens.

Ridder de Donnée, minister van Landsverdediging en minister van het Brusselse Gewest. — Wij hebben te kampen met andere problemen in Brussel, mijnheer Van In. Wij hebben ook onze nationale sector. Dat is te merken aan de verkrotting van een aantal wijken.

De heer Van In. — De tweede vraag luidt: Is het hoofdstedelijk gebied dan zo slecht bedeld met middelen, en dan heb ik het niet over het gebruik ervan? De cijfers komen niet van mij maar, van een geacht CVP'er. Wat de globale toewijzing van middelen betreft, ontvangt het hoofdstedelijk gebied uit de staatskas jaarlijks 10 549 F per inwoner; voor Vlaanderen is dat 7 568 F per inwoner. De middelen komende uit de reserves van het Gemeentefonds zijn als volgt verdeeld: 8 015 F per inwoner van het hoofdstedelijke gebied en 6 028 F per inwoner in Vlaanderen.

Voorzitter, rekening houdend met die gegevens, en bekenkend dat ik niet gedomicilieerd ben in het hoofdstedelijk gebied, is het vanzelfsprekend dat wij, als wij het vandaag hebben, zelfs in deze onwezenlijke sfeer, over een nationaal belang dat de grenzen van het hoofdstedelijk gebied te boven gaat, gerechtigd of zelfs verplicht zijn ons over de sociale, economische en financiële gegevens van het hoofdstedelijk gebied te buigen. Als het de bedoeling is om van volgend jaar af een koehandel te sluiten en ook erfenisrechten aan het hoofdstedelijk gebied toe te bedelen, moet dringend worden gediscussieerd over die weinig lovenswaardige compromissen. Indien de financiële toestand van het hoofdstedelijk gebied zich heeft gewijzigd tijdens de verschillende elkaar opvolgende regeringen sedert de jongste wereldoorlog op sociaal, economisch, infrastructuur en financieel gebied, mogen wij dan beweren dat de toestand van overmogen — ik spreek niet van faillissement — niet het gevolg is van de ongehoorde, lakse, tegenstrijdige, overlappende en concurrerende manier van beleidsvoeren.

Mag ik u eraan herinneren dat in de grond van het hoofdstedelijk gebied pak-weg 50 miljard F bedolven ligt? Dat is zoveel als de haven van Zeebrugge tot nu toe heeft gekost. De opportuniteit van de metrowerken en het spenderen van ongeveer 50 miljard in de Brusselse bodem willen wij niet betwisten, maar dan mag, in de huidige stand van zaken, de toestand van overmogen die in het Brusselse hoofdstedelijk gebied werd gecreëerd als dusdanig geen reden zijn om koehandels te sluiten.

Hoeveel menselijk leed heeft de Belgische centralisatie tot nu toe veroorzaakt? Ik spreek dan van leed, frustraties, tijdverlies, ergernis ingevolge allerlei vormen van nutteloze centralisatie van allerlei diensten in het hoofdstedelijk gebied. Tot nu toe is daar geen einde aan gemaakt, integendeel. Omwille van bepaalde principiële opties zijn de Vlamingen soms verplicht ook mee te doen aan die centralisatie. De burgemeester van Aalst, een gemeente die veel forenzen heeft, zal wel kunnen mee spreken over al die vormen van menselijk leed, frustraties en tijdverlies waarmee zijn streekgenoten die in Brussel werken worden geconfronteerd.

Ridder de Donnée, minister van Landsverdediging en minister van het Brusselse Gewest. — De mensen zijn blij als ze af en toe naar Brussel mogen komen.

De heer Van In. — U zou dergelijke praatjes beter niet verkopen, mijnheer de minister.

De heer Luyten. — Niet iedereen heeft een auto met chauffeur!

De heer Van In. — Wie ooit naar aanleiding van een spoorwegstaking de terugkeer uit Brussel per auto heeft meegemaakt, zal zich hallucinante momenten herinneren. Het zij u gezegd, mijnheer de minister.

De heer Chabert. — U kunt de minister misschien uitnodigen om 's morgens om halfzes eens met de postbodes uit Aalst naar Brussel te komen.

De heer Van In. — Dat ware geen slecht idee.

De heer Chabert. — Hij zou dat zeker niet prettig vinden!

De heer Van In. — Ik heb dat al gedaan, mijnheer Chabert, u misschien ook, en ik kan de minister vertellen dat het 's morgens en 's avonds niet prettig is in die overvolle treinen.

Men wil dus doorgaan met het beleid dat tot nu toe in het hoofdstedelijk gebied werd gevoerd. Met de socio-economische achtergronden die ik hier slechts gedeeltelijk heb geschetst, wordt in het ontwerp dat wij thans bespreken geen rekening gehouden.

Ik wens er bij deze bespreking ook op te wijzen dat bepaalde instanties op het vlak van de fiscale voordelen in Brussel een stuk belastingparadijs hebben gevonden. Het gaat hoofdzakelijk om vennootschappen waarvan de voertaal Frans is, mijnheer Lallemand. Dit is te wijten aan het feit dat de Franstalige sectie van de belastingadministratie bevoegd voor de vennootschappen, niet uitgerust is om een tweejaarlijkse controle uit te oefenen. Deze controle gebeurt slechts om de vier jaar, dat wil zeggen op de rand van de verjaring, zodat een aantal vennootschappen in het Frans bestuurd, aan de belasting ontsnappen. Zij leven in Brussel dan ook in een fiscaal paradijs.

Ridder de Donnée, minister van Landsverdediging en minister van het Brusselse Gewest. — Als u weet hoe hoog de opcentiemen in Brussel zijn, dan kan men het niet als een cadeau beschouwen in Brussel te wonen.

De heer Van In. — Troost u, mijnheer de minister; ook al zijn de opcentiemen in Brussel zeer hoog, de personen die ik hier viseer ontsnappen daar totaal aan. Ze betalen geen belastingen. Ik heb deze gegevens niet zelf uitgevonden. U kunt wel raden uit welke geautoriseerde publikaties ze komen.

Het hoofdstedelijk gebied is jarenlang voor de upper ten een bron geweest van onnoemelijke profijt. Het beleid van deze magnaten van Brussel is de oorzaak van de miserie van de Kempense mijnen en van het Waalse staal. Zij hebben hun profijt tijdig in veiligheid gebracht, maar de restanten van hun jammerlijk beleid hebben zij ter plekke gelaten, zowel in Wallonië als in Vlaanderen. Mag dit, wanneer wij een grondig debat willen voeren over de toestand van het hoofdstedelijk gebied, niet eens worden herhaald?

Ik nodig u uit de eerste de beste encyclopedie te nemen en open te slaan op het trefwoord «Brussel». U zal daar vinden: Agglomeratie, 1 000 000 inwoners, centrum van handel en nijverheid, centrum van financiële en andere instellingen. Brussel is, met andere woorden, een centrum dat zich vooral op de tertiaire sector richt en aldus ontsnapt aan de grote sociaal-economische moeilijkheden waarmee vooral de andere sectoren van de economische bedrijvigheid te kampen hebben. Dit wil echter niet zeggen dat er geen problemen zouden zijn in bepaalde delen van het hoofdstedelijk gebied. Ik kom daar straks nog op terug.

Onze fractie weigert een discussie te voeren op het enge terrein van de «agglo», over de «techniciteit» die ons in feite niet raakt. Een discussie over het hoofdstedelijk gebied mag zich niet beperken tot een woordenwisseling over uitgeholde bevoegdheden en moet meer omvatten dan louter het technisch karakter van wat hier «agglo» wordt genoemd. Wij doen dus niet mee aan de discussie over deze inderdaad inhoudloze «techniciteit».

Mag ik er om te beginnen op wijzen dat de wet van 1971 die wij nu trachten te wijzigen, in de aanhef voorzigt in de oprichting van verschillende grote agglomeraties waaronder Antwerpen, Charleroi, Luik, Gent en ook Brussel dat in één adem werd genoemd met de andere grote steden? Nu, zoveel jaren later, stellen wij vast dat het plan om voor Antwerpen, Charleroi, Luik en Gent een agglomeratie op te richten reeds lang is achterhaald door de fusieoperatie. Tegen deze operatie zijn er slechts nog enkele randbezwaren, vooral wat de menselijke verhoudingen betreft.

Voor de doorzichtigheid van het bestuur op technisch en financieel gebied is het echter wenselijk gebleken de fusies te organiseren. Alleen Brussel ontsnapt daaraan. Voor het hoofdstedelijk gebied kan men zich veroorloven de fusie zelfs niet in overweging te nemen. Wij kunnen immers ergens in het verslag lezen dat men veronderstelt dat op vrijwillige basis een aantal Brusselse gemeentebesturen zullen vragen de fusieoperatie op gang te brengen.

Laat ons niet lachen! Negentien potentaten in het kwadraat laten zich hun zetel niet afnemen. Als de wetgever niet optreedt, zullen zij hun mandaat in lengte van jaren niet laten afnemen. Zelfs als hun gemeente verkrot of als het ware verzinkt in de schulden zullen zij op hun wankele zetel blijven zitten. In de discussie die wij tot nu toe voeren is alleen de mogelijkheid verwerkt dat men op vrijwillige basis zou vragen om ofwel bevoegdheden te mogen overdragen, ofwel een fusieoperatie in te zetten.

In de marge daarvan dreigen de verhoudingen tussen Nederlandssprekenden en Franssprekenden inderdaad marginaal te worden. Volledigheidshalve wil ik u toch enkele gegevens in herinnering brengen in verband met de potentiaatspositie van bepaalde personen in deze instellingen.

Op 7 maart 1987 werd in drie gemeenten, Ukkel, Jette en Sint-Agatha-Berchem, geen enkele van de vijf bijzondere functies — secretaris van de gemeente en secretaris van het OCMW, ontvanger van de gemeente en ontvanger van het OCMW en politicommissaris — bezet door een Nederlandssprekende. Ik vraag de leden van de CVP hiervan akte te nemen. In Schaarbeek, Anderlecht en Brussel is slechts één mandaat op vijf bezet door een Nederlandstalige. Van de 93 topfuncties die men heeft gecreëerd in de negentien gemeenten werden er 39 aan Nederlandstaligen en 54 aan Franstaligen toegewezen. Dit is de situatie anno 1987 na zo vele jaren taalwetten en taalhoffelijkheid. Dit laatste voeg ik eraan toe ter attentie van de leden van de Ecolo- en Agalev-fracties.

Om het «gammele zitje» te kunnen behouden, verhindert men dat door schaalvergroting een beter inzicht in de taalverhoudingen te Brussel mogelijk wordt. De schaalvernauwing, mijnheer de burgemeester van Jette, betekent dat men dank zij de onduidelijkheid straffeloos en tegen de taalwetten in tot de aanwerving van Geco's kan overgaan.

Ik wil nog een ander element aanhalen om de onbenulligheid en de onwezenlijkheid van de discussie aan te tonen. In 1989 zouden bij voorbeeld de heer Chabert of de heer Weckx zich op een vergadering moeten voorstellen als de schepen van het openbaar vervoer in de Brusselse agglomeratie. Als men dan zou vragen wat die functie precies inhoudt, zou men moeten antwoorden: «Niets, het is een lege doos.» Immers, zowel het bus- als het metrovervoer zijn intercommunaal georganiseerd en de taxi's ressorteren grotendeels onder de minister van Verkeerswezen. Mag ik aan de hand van dit kleine voorbeeld duidelijk maken hoe onbenullig de aangekondigde portefeuillevreiding wel is?

Wij die werkelijk bekommerd zijn over de toekomst van het hoofdstedelijk gebied, niet alleen over de aanwezigheid van Nederlands- en Franstaligen, maar ook over het lot van de politiediensten, van de vuilnisophalers en van degenen die een sociale woning zoeken, moeten vaststellen dat alle direct betrokkenen door dit ontwerp in de kou worden gezet.

Ik heb gezinspeeld op de delicate verhoudingen tussen Nederlands- en Franstaligen. Voor het eerst in een wetgevend document is het begrip «taalaanhorigheid» gebruikt. Wij nemen aan dat de burgemeester van Voeren en bepaalde perikelen in de facilitairengemeenten een aantal diensten sensibel hebben gemaakt voor neologismen. Het neologisme «taalaanhorigheid» komt dus voor in dit ontwerp van wet. Het is nuttig dat wij ons beraden over de vraag hoe de «taalaanhorigheid» zal worden vastgesteld. Wij komen daarop terug bij de behandeling van onze amendementen. De discussie werd trouwens niet uitgeput in de Kamer en met het oog op wat ons te wachten staat nodig ik de Nederlandstalige senatoren alvast uit de bespreking over dit nieuwe begrip aandachtig te volgen.

«Taalaanhorigheid» leidt ons tot het principe, dat minister Dehaene niet heeft betwist, van een condominium op het grondgebied van het hoofdstedelijk gewest. Wij gebruiken niet graag het woord «gewest» uit vrees dat men geneigd zal zijn de nadruk te leggen op de gewestelijke functie liever dan op de functie van condominium. Dit laatste betekent dat Franstaligen en Nederlandstaligen op een volwaardige gelijke manier participeren in het beleid en in de eerlijke uitbouw van het hoofdstedelijk gebied.

Het fundamentele bezwaar, niet alleen van mijn partij, maar ook van het overlegcentrum van alle niet-politieke Vlaamse verenigingen, is dat in het ontwerp het begrip condominium niet wordt uitgebouwd, maar

dat integendeel een stap wordt gedaan in de richting van een hoofdstedelijk gewest dat dezelfde waarde zou moeten krijgen als de beide andere.

Gaat men voor het hoofdstedelijk gebied voortaan naar vormen van overleg en inschikkelijkheid of wenst men de confrontatie? In ons land werd voorzien in bepaalde mechanismen voor het insnoeren van de meerderheid van de bevolking. Het is dus billijk dat men in Brussel op dezelfde manier aan deze verhoudingen tegemoet komt. Wanneer de meerderheid zich in Brussel niet vrijwillig wil laten insnoeren om de pariteit van bestuur te verzekeren, moet de wetgever maatregelen in die zin nemen. Aanvaardt men dit niet dan gaan we naar de confrontatie: is men het niet eens met de pariteit in Brussel, dan volgt daaruit de confrontatie over alle problemen op nationaal vlak met inbegrip van de overheveling van de miljarden die nu rijkelijk uit Vlaanderen naar Wallonië vloeien en waaraan dan een einde moet worden gemaakt. Ik roep de leden van CVP en PVV op om getuige te zijn van deze belangrijke optie en om erover mee te mediteren, elk volgens de eigen verantwoordelijkheid.

Indien de Franstaligen deze confrontatie wensen, moeten zij het ons zeggen. Dan zullen wij onze voorzorgen nemen inzake Brussel.

Inzake de «taalaanhorigheid» lijdt het geen twijfel dat wat te Brussel wordt uitgetekend model staat voor de rest van het land, onder andere de taalgrensgemeenten en voor de «taalaanhorigheid» voor ambten en posten. De «taalaanhorigheid» moet sluitend zijn; de «taalaanhorige» moet ook werkelijk behoren tot de taalgemeenschap waarvan hij beweert lid te zijn. Wij moeten bijgevolg zorgen voor sluitende richtlijnen opdat de fenomenen, waarop ik niet langer wil zinspelen, zich niet opnieuw voordoen.

Wij weigeren te spreken over de «techniciteit» van de «agglo», maar wij spreken wel over de rol van het hoofdstedelijke gebied in ons land en in Europa. De Vlamingen zijn bereid hiervoor een tol en een financiële bijdrage te betalen, maar terzelfder tijd moeten zij paritair en als gelijkwaardigen op dit terrein aanwezig zijn.

Wij verzetten ons, mijnheer de minister, tegen de manier waarop nu de toekenning van de erfenisrechten wordt afgekocht. Wij verzetten ons ook tegen het bodemloze vat dat men verder laat bestaan en tengevolge waarvan inzake de toekenning van de erfenisrechten aan Brussel, voor de structurele problemen waarmee het hoofdstedelijke gebied kampt, geen oplossing voorhanden is.

Het belangrijkste punt is dat, inzake Brussel voor de Vlamingen maar één zaak geldt, namelijk dat wij samen met de Franstaligen onze hoofdstad zullen beheren. Wij mogen niet vergeten dat Brussel 1000 jaar oud is, maar dat van die 1000 jaar Brussel minstens 850 jaar alleen een Vlaamse stad was. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Wij zetten deze bespreking vanmiddag te 14 uur voort.

Nous poursuivrons cette discussion cet après-midi, à 14 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten te 12 u. 20 m.*)

(*La séance est levée à 12 h 20 m.*)

2870